

БӨЛІМ: БАСТАУЫШ СЫНЫП

Бастауыш сынып оқушыларын көркем жазуға үйрету

ЖАРИЯЛАНДЫ
01.12.2025СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/185430/**Тургамбекова Салтанат Сапаргельдиевна**

«№61 жалпы білім беретін мектеп»КММ

Бастауыш сынып мұғалімі

Бастауыш мектеп кезеңі – оқушылардың жазу мәдениеті, сауаттылығы және тілдік дағдылары қалыптасатын маңызды саты. Оқушының жазу әрекеті алғаш әріп элементтерін танып-білуден басталып, біртіндеп шапшаң, дұрыс және көркем жазу дағдысына айналады. Сондықтан бастауыш сыныпта көркем жазуға үйрету мұғалімнің жүйелі, ғылыми негізделген, мақсатты жұмысын талап етеді. Көркем жазу тек каллиграфиялық дағды ғана емес, ол баланың ойлау қабілетін, зейінін, қол моторикасын, эстетикалық талғамын дамытатын кешенді процесс.

Көркем жазудың бастауыш сыныптағы орны мен маңызы

Көркем жазу дағдысы – сауатты жазудың негізі. Әріптердің бірізді, дұрыс, әдемі жазылуы мәтіннің оқылуын жеңілдетіп, орфографиялық ережелерді дұрыс меңгеруге мүмкіндік береді. Психологтардың айтуынша, жазу үдерісі көз, қол және ой қызметінің үйлесімді әрекетіне сүйенеді. Бұл өз кезегінде зейінді шоғырландыруды, дәлдікті, ұқыптылықты талап етеді. Көркем жазу сабақтары осы қасиеттерді баланың бойында ерте жастан дамытуға көмектеседі.

Көркем жазу арқылы оқушының тілдік және эстетикалық мәдениеті қалыптасады. Әдемі жазылған әріптер, таза, ұқыпты дәптер жүргізу балаға эстетикалық қанағат сезімін сыйлайды. Мұндай сезім жасөспірімнің өз еңбегіне құрметпен қарауын, жауапкершілік сезімін арттырады. Сонымен бірге көркем жазудың қалыптасуы – жазу қарқынының реттелуіне, ойдың нақты және түсінікті жеткізілуіне әсер етеді. Демек, көркем жазуға үйрету – тұлғаның жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін педагогикалық маңызды мәселе.

Көркем жазуға үйретудің психологиялық-педагогикалық негіздері

Бастауыш жас кезеңіндегі балалардың психофизиологиялық ерекшеліктері мұғалімнің таңдайтын әдістеріне тікелей ықпал етеді. Бұл жаста қолдың майда моторикасы жеткілікті дамымағандықтан, жазу кезінде шаршау немесе әріпті дұрыс бейнелей алмау жиі кездеседі. Сондықтан көркем жазуға үйретуде ойын элементтері, қимыл-қозғалыс жаттығулары, саусақ гимнастикасы, штрихтау тапсырмалары кеңінен қолданылады. Бұл жаттығулар баланың қол бұлшықеттерін жетілдіріп, жазу әрекетіне дайындайды.

Жазу кезінде баланың психикалық қызметтері – зейін, есте сақтау, кеңістіктік қабылдау, ойлау – бір мезгілде жұмыс істейді. Осы қызметтердің үйлесімді дамуы көркем жазу дағдысының сапасына тікелей әсер етеді. Мұғалім әр оқушының жеке қабілетін, қарқынын, жазу ерекшелігін ескеріп, сараланған жаттығулар беруге міндетті.

Көркем жазуға үйретудің негізгі принциптері

1. Жүйелілік және бірізділік.
2. Үлгі көрсету.
3. Дұрыс отыру және қаламды ұстау.
4. Қайталау мен жаттығу.
5. Жеке ерекшеліктерді ескеру.

Көркем жазуға үйрету әдістемесі

1. Элементтерді жазу жаттығулары.
2. Әріптердің байланысын үйрету.
3. Штрихтау және графикалық диктанттар.
4. Дәптермен дұрыс жұмыс жасау.
5. Шығармашылық тапсырмалар.

Мұғалімнің рөлі және педагогикалық қолдау

Көркем жазудағы мұғалімнің жетекші рөлі ерекше. Ол оқушының әрбір қателігін түзетіп, дұрыс бағыт беріп, жетістігін мадақтап отыруы қажет. Бала еңбегіне құрметпен қарау, қолдау көрсету оның мотивациясын арттырады. Сонымен қатар, сабақтарда көрнекіліктер, электронды үлгілер, интерактивті кестелер қолдану оқушының қызығушылығын арттырып, материалды қабылдауды жеңілдетеді.

Қорытынды

Бастауыш сыныпта көркем жазуға үйрету – сауатты, мәдениетті, ұқыпты тұлға қалыптастырудағы маңызды педагогикалық үрдіс. Көркем жазу дағдысы баланың жалпы ой-өрісіне, зейініне, жауапкершілігіне, тілдік дамуына әсер етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Айсауытова А. К. *Көркем жазуды үйрету әдістемесі*. – Алматы: Білім, 2018.
2. Рахметова С. *Бастауыш сыныпта сауат ашу әдістемесі*. – Алматы: Атамұра, 2015.
3. Жұбанова О., Ильясова Ж. *Педагогикалық психология*. – Алматы: Қазақ университеті, 2017.
4. Жүнісбек Ә. *Қазақ жазуының графикасы мен орфографиясы*. – Алматы: Апа-В, 2019.
5. ҚР БҒМ. *Бастауыш білім берудің мемлекеттік стандарты*. – Астана, 2020.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.